

Oslo, 22.10.2025

Stortingets arbeids- og sosialkomité

Norske Dansekunstnere er et uavhengig fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi samler nærmere 900 dansekunstnere i Norge på tvers av tradisjoner, sjangere og stilarter. Forbundet arbeider aktivt for å sikre rettigheter, gode arbeidsvilkår, rimelig lønn og sosiale rettigheter for sine medlemmer.

Dansekunstnernes arbeidsvirkelighet er i dag preget av å være fragmentert og lite institusjonalisert. Med svært få faste ansettelsesmuligheter i feltet tvinges flere og flere dansekunstnere inn i en tilknytningsform som selvstendig næringsdrivende. Dansekunstnerne livnærer seg hovedsakelig gjennom en prosjektbasert økonomi, ofte omtalt som *lappeteppeøkonomi*.

Ulike tilknytningsformer og lappeteppeøkonomi fører til at mange dansekunstnere eksisterer i randsonen av den norske arbeidslivsmodellen. Majoriteten av norske dansekunstnere arbeider som selvstendig næringsdrivende i enkeltpersonforetak og har derfor et begrenset vern gjennom arbeidsmiljøloven og opplever bortfall av rettigheter i velferdsstatens trygdesystem som for eksempel sykepenger fra første sykemeldingsdag, permisjonspenger, pensjonsrettigheter og arbeidsledighetstrygd. En konsekvens av den manglende institusjonaliseringen og bruken av enkeltmannsforetak fører til at mange dansekunstnere heller ikke omfattes av de fremforhandlede tariffavtalene på feltet. Dette mener vi er strukturelle utfordringer som bør tas tak i på nasjonalt nivå.

Vi stiller oss uforstående til at regjeringen i budsjettforslag skriver at «*Etter ei samla vurdering meiner regjeringa at rettane til gruppene er gode og at det ikkje er grunn til å endre innretningane på dei sosiale ordningane for sjølvstendig næringsdrivande og frilansarar*».

Dette er ikke en virkelighetsbeskrivelse som gjenspeiles i hverdagen til dansekunstnerne og deres næringsvirksomhet. Vi opplever det som et brudd på løftene fra Hurdalsplattformen, hvor Arbeiderpartiet lovet å «utrede og forbedre sosiale ordninger for selvstendig næringsdrivende». Å konkludere etter utredning med at det ikke behøves forbedringer er i beste fall en konklusjon basert på en utredning der realiteten i hverdagen for vår del av arbeidsmarkedet ikke er tatt til følge.

Dansekunstnerne har et betydelig lavere inntektsnivå enn den norske befolkningen for øvrig, til tross for at de ofte er den kunstnergruppen med størst andel kunstfaglig utdanning¹. Vi mener at denne yrkesgruppen i lengre tid har blitt oversett hva det gjelder rettigheter og arbeidsvilkår, og ønsker med våre innspill å komme med konkrete forslag til forbedringer for denne yrkesgruppen.

Innspill til komiteen

1. Styrkede rettigheter for selvstendig næringsdrivende Kap. 2650 Sjukepengar

Norske Dansekunstnere får stadig henvendelser fra medlemmer og ikkeorganiserte dansekunstnere som opplever at de blir tvunget til å utføre arbeid som oppdragstaker fremfor å være arbeidstaker.

¹ Heian, M. T., Løyland, K. & Kleppe, B. (2015). *Kunstnerundersøkelsen 2013. Kunstnernes inntekter*. TF- rapport nr. 350, 2015. Bø i Telemark: Telemarksforskning

Dersom vedkommende ikke aksepterer vilkårene står man i fare for å miste oppdraget og samtidig livsviktig inntekt.

I en bransje preget av få betalte arbeidsmuligheter og høy konkurranse, ser mange av dansekunstnerne seg tvunget til å akseptere betingelsene, til tross for risikoen dette innebærer for den enkelte. Konsekvensen av oppdragstakerforholdet er at dansekunstnerne mister viktige trygderettigheter og vern, uten å kompenseres økonomisk av oppdragsgiveren.

Norske Dansekunstnere var svært positive til at det 1. januar 2024 kom en ny og mer omfattende definisjon av arbeidstakerbegrepet i arbeidsmiljøloven og en viktig presumpsjonsregel om bevisansvaret for arbeidsgiver/oppdragsgiver. Våre forhåpninger er at presiseringene i større grad fører til at dansekunstnerne blir riktig klassifisert i forhold til tilknytningsform, og at vi ser en endring i den nåværende ulovlige oppdragsvirksomheten. Dette vil sørge for at dansekunstnerne sikres lovpålagte sosiale rettigheter og sikkerhetsnett. Vi mener likevel at det er viktig at myndighetene følger opp en etterlevelse av lovendingene for at den nye lovbestemmelsen skal ha en faktisk virkning.

Selv om en stor del av dagens oppdragsgivere vil være pålagt å ansette dansekunstnere, vil det samtidig være en stor del av yrkesgruppen som vil arbeide på en slik måte at ansettelser ikke vil være aktuelt. Det er derfor nødvendig å sikre at denne delen av feltet har et sterkere sosialt sikkerhetsnett, slik at risikoen for å drive et enkeltpersonsforetak minimeres og samsvarer med de faktiske økonomiske forholdene man arbeider under.

- **Norske Dansekunstnere mener at sykepengeordningen for selvstendig næringsdrivende (enkeltpersonsforetak) bør økes til 100 prosent fra 17. sykedag. Dette er et effektivt og enkelt tiltak som bør iverksettes gjennom årets statsbudsjett.**
- **Det må utredes hvordan selvstendig næringsdrivende (enkeltpersonforetak) kan opparbeide seg bedre rettigheter for de første 16 sykedagene, enten gjennom en utvidet rett til sykepenger eller gjennom en gunstigere forsikringsordning.**
- **Et NAV kontor bør gis fagfokus på kunstnere og kulturarbeideres saker. Dette behøver ikke ha en økt kostnadsramme men vil kunne støtte opp om NAV sitt eget behov om å sikre at saksbehandlere kan opparbeide seg kjennskap fagkompetanse for å jobbe mer effektivt med kompliserte saker. Et allokert kontor med fagkompetanse på kunstnere og kulturarbeidere vil bidra til at NAV ansatte kan opparbeide seg kompetanse, dele kunnskap og metoder seg mellom og med andre NAV kontor om hvordan å matche NAVs systemer og saksbehandling, opp mot arbeidstakere med syklusøkonomi og kombinasjonsinntekter.**

2. Program kategori Arbeidstilsynets tilstedeværelse i kultursektoren. Kap. 623

I årets budsjettforslag foreslår regjeringen igjen å øke bevilgningen til Arbeidstilsynet med begrunnelse: *“Useriøsitet, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet utfordrar delar av det norske arbeidslivet. Det er viktig at Arbeidstilsynet er til stades og synlege. Regjeringa foreslår derfor å styrke Arbeidstilsynet”*

Norske Dansekunstnere ser positivt på styrkingen av Arbeidstilsynet, og oppfordrer til at det også føres en økt grad av tilsyn i kultursektoren, som i dag preges av løselige tilknytningsformer, og økt bruk av enkeltpersonsforetak der det i realiteten bør være ansettelser.

Vi opplever at kultursektoren lenge har blitt oversett i oppfølgingen av useriøse aktører, til tross for at utfordringene i bransjen er store, og på mange måter sammenlignbare med arbeidsvirkeligheten i bygg- og anleggssektoren.

- **Norske Dansekunstnere mener at styrkingen av Arbeidstilsynet bør innebære en økt tilstedeværelse og tilsyn i kultursektoren.**

3. Pensjonsrettigheter. Kap. 2670 Alderdom

kontakt@norskedansekunstnere.no

Dronningens gate 16, 0152 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

3a) Pensjonsalder for dansepedagoger på lik linje med tilsvarende yrkesgrupper

Arbeidet som danselærer medfører betydelig fysisk belastning, og lærerne står ofte overfor helseutfordringer relatert til det fysiske arbeidet. Tilbakemeldingene fra danselærerne er at det fysisk krevende arbeidet ikke står i forhold til dagens pensjonsordning for tilsvarende yrkesgrupper, som for eksempel lærere i kroppsøvning.

Kroppsøvningslærere ansatt i offentlig sektor har særaldersgrenser som innebærer at de kan gå av med full pensjon tidligere enn den ordinære pensjonsalderen. Danselærere utfører fysisk krevende arbeid som i stor grad sammenfaller med kroppsøvningslæreres ansvarsområder. På bakgrunn av likebehandlingsprinsippet mener vi at det er urimelig at pensjonsrettighetene for disse to lærergruppene er forskjellige da de i stor grad utfører sammenlignbare oppgaver som innebærer betydelig fysisk belastning.

- **Norske Dansekunstnere ber komiteen om å vurdere likestilling av pensjonsrettighetene for danselærere og kroppsøvingslærere, slik at begge grupper får en rettferdig og bærekraftig pensjonsordning.**

3b) Pensjonsopptjening på alle arbeidsstipend

Svært mange kunstnere har i dag ingen tjenstepensjonsrettigheter. I «Kunstnarkår» vises det til at man skal «greie ut opptjening av pensjon på langvarige stipend».

Staten betaler arbeidsgiveravgift for arbeidsstipend, og mottakerne av stipendene får tilgang til sosiale rettigheter i folketrygda på lik linje med arbeidstakere, men stipendene gir likevel ikke pensjonsopptjening.

- **Norske Dansekunstnere ber om at pensjonsrettigheter for kunstnere på arbeidsstipend raskt utredes, og at det settes av midler til pensjonsopptjening på alle arbeidsstipend.**

Norske Dansekunstnere støtter for øvrig skriftlige innspill gitt av Kunstnernetverket og CREO.